

Baskenland: unieke regio binnen Spanje

In oktober 2013 hebben de ambassadeur van Nederland in Spanje, Kees van Rij, en hoofd economische zaken van de ambassade, Patricia van Bentum, samen met de Honorair Consul, Antonio Bereincua, bezoeken gebracht aan diverse organisaties in Baskenland om de economische kansen voor Nederland verder te verkennen en te bevorderen. In dit artikel wordt hiervan verslag gedaan en worden openingen geboden aan het Nederlandse bedrijfsleven voor economische samenwerking met Baskenland.

Dit artikel over Baskenland volgt op een analyse die we in april van dit jaar in het blad van Fenedex hebben gemaakt over de kansen in Spanje. Onze toen geschetste positieve verwachtingen over de Spaanse economie zijn deze maand bevestigd door de Spaanse regering, de Europese Commissie en de voorzitter van de Eurogroep, Jeroen Dijsselbloem tijdens zijn bezoek op 28 oktober aan Madrid.

Inleiding

De autonome regio Baskenland is een noordelijke regio in Spanje met ongeveer 2 mln. inwoners. Het is één van de 17 autonome regio's en heeft naast de Spaanse taal nog een tweede officiële taal, het Baskisch. De autonome regio Baskenland bestaat uit 3 provincies, Alava, Bizkaje en Gipuzcoa.

Politiek

Al decennia lang staat de autonome regio Baskenland bekend als een unieke regio binnen Spanje. De regio is wellicht het meest bekend door de strijd voor onafhankelijkheid door verschillende partijen. Het nationalisme kreeg voor het eerst een politiek karakter met de oprichting van de PNV, de Nationalistische Partij van Baskenland, in 1895. Tot ongeveer 1960 zou PNV de enige nationalistische beweging blijven, maar anno 2013 bestaan er meerdere waaronder BILDU en SORTU. Baskenland kreeg voor het eerst een autonome status op 1 oktober 1936, ten tijde van de Spaanse burgeroorlog die tot 1939 zou duren. Tijdens het regime van Franco, werd de regio onderdrukt en het Baskisch verboden. Pas in 1977 waren er voor het eerst weer vrije verkiezingen. Een nieuwe Spaanse grondwet werd in 1978 aan het volk voorgelegd en werd met overgrote meerderheid aangenomen. De grondwet leidde tot het accentueren van de Spaanse eenheid, evenals 'het recht op autonomie van nationaliteiten en regio's die samen Spanje vormen en onderling solidair dienen te zijn'. Als gevolg van deze grondwet kreeg Baskenland een eigen regering, parlement en een autonomiestatuut. De regio Baskenland wordt momenteel geleid door Iñigo Urkullu Renteria, voorzitter van de PNV. Met zijn electorale overwinning in 2012, maakte Urkullu een einde aan de gelegenheidscoalitie met de christendemocratische PP en de sociaal-democratische PSOE.

De PNV van de Baskische premier ('lehendakari') Urkullu staat bekend als gematigd nationalistisch, maar Urkullu beschouwt zijn eigen partij als 'centrum-partij' die in tegenstelling tot de andere politieke partijen in Baskenland BILDU en SORTU geen soevereiniteit zal eisen. Echter hoopt men wel meer autonomie binnen Spanje en de Europese Unie te verkrijgen. De huidige Baskische regering is een minderheidskabinet, waardoor men steeds afhankelijk blijft van de steun van de oppositie, met name BILDU die sinds de verkiezingen van 2012 de tweede partij van de regio is. Deze partij is een coalitie van diverse linkse groeperingen.

Ambassadeur Kees van Rij heeft op 2 oktober ontmoeting met Baskische premier Urkullu

Het economisch gewicht van Baskenland

Sinds de 19^e eeuw kent Baskenland een economische groei die doorgaans sterker is dan in de rest van Spanje. De economie van Baskenland wordt vooral bepaald door de havens en de industrie. De industriële productie van Baskenland vertegenwoordigt bijna 10% van de totale Spaanse industriële productie, terwijl het BBP van Baskenland 6% van het nationale BBP vertegenwoordigt. De industriële productie van Baskenland vertegenwoordigt 25% van het Baskische BBP. Baskenland genoot in het eerste halfjaar van 2013 een handelsoverschot van € 2,6 miljard (een stijging van 1,4% t.o.v. de eerste helft van 2012), het hoogste handelsoverschot van alle Spaanse autonome regio's.

De sterke sectoren zijn voornamelijk de havenindustrie, met de belangrijke havenstad Bilbao, en de metaalindustrie, evenals de chemie en de petrochemie. Ook de Spaanse automobielenindustrie bevindt zich voor het grootste gedeelte in Baskenland. De energiesector is met het bedrijf Iberdrola sterk aanwezig in Baskenland. Machinebouw is een belangrijke sector die in 2013 meer is gaan exporteren. Daarnaast zijn de scheepsbouw en de productie van werktuigmachines, luchtvaartindustrie, watermanagementbedrijven en de papierindustrie in de regio actief. De Baskische regio is minder afhankelijk van de bouwsector dan andere Spaanse regio's die meer last hebben van de ineenstorting van de vastgoedsector.

Net als voor de rest van Spanje is ook voor Baskenland handel een belangrijke motor voor economische groei, zoals blijkt uit recente data van EUSTAT (CBS van Baskenland). Door een geringe afname van de importen maar een flinke toename van de export, noteert de regio in het tweede kwartaal van 2013 een klein positief saldo. Het belang van Baskenland voor Spanje als geheel blijkt uit het feit dat de regio met 5% van de totale Spaanse bevolking 10% van de totale Spaanse export realiseert.

De regio hoopt meer buitenlandse investeerders te trekken. De toegang tot kredieten voor ondernemers en de hoge rentes op leningen moet worden verbeterd, aldus de Baskische werkgeversvereniging Confebask. Er is onlangs door de Baskische regering een akkoord bereikt over

kredietverlening aan het MKB via een fonds van 10 financiële instellingen. Ook de hervormingen op de arbeidsmarkt, zoals meer flexibele arbeidscontracten, zijn van groot belang voor Baskenland.

Samenwerking met Nederland

De crisis heeft een flinke impact gehad op de regio: de economische groei is per saldo negatief in 2013 en het BBP van de regio is met 6,4% gedaald ten opzichte van begin 2008. De economie van Baskenland heeft echter minder te lijden onder de crisis dan de overige autonome regio's in Spanje. De havenstad Bilbao vervult een belangrijke rol als motor van economische activiteit. De haven van Bilbao heeft een gunstige ligging, bijvoorbeeld ten opzichte van Europa's grootste havenstad Rotterdam en mede daardoor vindt maar liefst een kwart van alle overslag van Nederlandse goederen in Spanje plaats via de haven van Bilbao. In aantallen vertegenwoordigt Bilbao ongeveer 1,5 miljoen ton aan goederen, met een ruime voorsprong op nummer 2 Tarragona (0,88 miljoen ton).

Op het gebied van de havenindustrie ligt een kans voor verdere intensivering van de relatie tussen Bilbao en Rotterdam, waarvoor de haven van Bilbao tijdens de missie van de ambassadeur expliciet belangstelling heeft getoond.

In de eerste helft van 2013 was Nederland de 9e exportbestemming van Baskenland. De totale waarde van goederen bedroeg ruim € 300 miljoen en was daarmee een stijging van 25% ten opzicht van de eerste helft van 2012. De exporten bestonden voornamelijk uit energieproducten (aardolie en afgeleiden) en halffabricaten (ijzer, staal en chemische producten).

Wat betreft importen was Nederland eveneens de 9e partner voor Baskenland. De totale geïmporteerde waarde (ruim € 215 miljoen) in 2013 toonde wel een daling van maar liefst 30% ten opzichte van de eerste helft van 2012. Het gaat hierbij eveneens om halffabricaten (ijzer, staal en chemische producten), maar tevens om voedingsmiddelen waaronder diervoeding, groenten en fruit en vis.

Ambassadeur Kees van Rij en hoofd economische zaken Patricia van Bentum met het bestuur van de Kamer van Koophandel Bilbao

In de handel met Nederland genoot Baskenland in het eerste half jaar van 2013 een handelsoverschot van € 89,7 miljoen. Dit betekent een stijging van maar liefst 231% ten opzichte van de eerste helft van 2012. Dit is wellicht te verklaren door een toename van de doorvoer via de Rotterdamse haven naar derde landen.

Arbeidsmarkt

In oktober 2013 kent de regio een werkloosheidspercentage van 15,8%. Het cijfer is daarmee flink lager dan het landelijk gemiddelde dat 25,98% bedraagt. Deze cijfers heeft de regio voornamelijk te danken aan haar sterke industrie.

De jeugdwerkloosheid bedraagt ongeveer 30%. De Universiteit van Eindhoven heeft een project opgezet

ter bevordering van de werkgelegenheid in de regio Brainport Eindhoven. In samenwerking met de Baskische regering en andere partijen zijn er in totaal 370 beurzen beschikbaar met een totaal budget van € 3,2 miljoen voor studieprojecten in Nederland. Het doel is om talentvolle technisch geschoolde studenten de kans te geven praktijkervaring op te laten doen, wellicht met kans op een baan na afloop. Daarnaast vinden er regelmatig uitwisselingen van studenten plaats tussen Nederland en Spanje. Alleen al van de universiteit Deusto hebben in het studiejaar 2013/2014 79 van de 613 studenten voor een tijdelijke toekomst in Nederland gekozen.

Door de Baskische federatie van coöperaties Konfekoop, de Baskische werkgeversorganisatie Confebask en de metaalwerkgeversorganisatie FVEM is belangstelling getoond voor verdere samenwerking op het gebied van arbeidsmobiliteit tussen Baskenland en Nederland.

Museum Guggenheim Bilbao

Economische dienstverlening Ambassade

Bedrijven kunnen een beroep doen op het Spaanse netwerk van de ambassade in Madrid, de honorair consulaten en het Netherlands Business Support Office (NBSO) in Barcelona. Zowel voor het beantwoorden van vragen die relevant zijn voor handel, investeringen en samenwerking als voor het leggen van contacten. De ambassade in Madrid biedt zijn ondersteunende diensten aan het Nederlandse bedrijfsleven aan. Ambassadeur Kees van Rij is sinds zijn aantreden in augustus 2012 verschillende keren met Spaanse ministers en autoriteiten gaan praten om mogelijkheden en -waar nodig- problemen in de ondernemingsactiviteiten van Nederlandse bedrijven aan de orde te stellen. Ook organiseert de ambassadeur regelmatig netwerkbijeenkomsten voor het Nederlandse en Spaanse bedrijfsleven. De economische en- handelsafdeling van de ambassade in Madrid, met de landbouwmedewerkers en het NBSO Barcelona, ondersteunen het Nederlands bedrijfsleven.

Kees van Rij, Ambassadeur ZMA Madrid

Patricia van Bentum, Hoofd Economische Zaken ZMA Madrid

Mariska Schaap, Handelsmedewerker ZMA Madrid

Tineke Zwitser, Landbouwrapraad ZMA Madrid

Jasper van Dorrestein, NBSO Barcelona